Universal Declaration of Human Rights (UDHR)-on Pahari Language

मानव अधिकारको विश्वव्यापी घोषणापत्र १९४८

मुन्छीया अधिकार संसार भरीउ घोषणाभो १९४८

प्रस्तावना (थु ख तिउ)

विश्वका मानव परिवारका सबै सदस्यहरुको अन्तरनिहित प्रतिष्ठा, समानता र अहरणीय अधिकारहरुको सम्मानका लागि स्वतन्त्रता, न्याय र शान्ति आधार भएकोले,

पिही भ्या : संसारया मुन्छी त्वया जहानको फुक्याउ थुथु दुउ मानको सुनानौ हरेमुफु अधिकार या लागिको थु वालागीउ मा दु ।

मानव अधिकारहरुको अवहेलना र उपेक्षाको परिणाम स्वरुप मानवजातिको विवेकलाई नै आघात पुग्ने जस्ता बर्बरतापूर्ण कामहरु भएकाले र मानवजातिलाई निर्भिक भई आफ्नो आस्था र वाक स्वतन्त्रताको उपभोग गर्न पाउने सर्वसाधारण जनताको उच्चतम आकांक्ष भएकोले,

पिही भ्या : मुन्छीया अधिकारको हेला को व मुन्छीजान या सोचे हे मुखैका बाम्लाउ जे सङगान व मुन्छीजात याता मिगेनौ थू योथ्या नतुइउ खो इच्छा दुइयो

अत्याचार र दमनको विरुद्ध अन्तिम उपायको रुपमा विद्रोह गर्न मानिसलाई बाध्य नगराउन कानूनको शासनद्वारा मानव अधिकारको संरक्षण गर्न अत्यावश्यक भएकोले,

पिही भ्या : यकु अत्याचारज्या खेना तातु सिकी मुन्छी मुनछीयानौ लोएउ मालेका अइनको मुन्छीया अधिकार मुतातीकौ मुगा दु ।

राष्ट्रहरुका बीच मैत्रीपूर्ण सम्वन्ध अभिवृद्धि गर्न आवश्यक भएकोले,

पिही भ्या : देश देशया ङहर्खे पासा पासा दिगाना तातिमाउ दु ।

संयुक्त राष्ट्रसंघका जनताहरूले वडापत्रमा मानवका मौलिक अधिकारहरू र मानवको प्रतिष्ठा तथा पुरुष र महिला विच समान अधिकारहरू अभिव्यक्त गरी वृहत स्वतन्त्रताका साथै सामाजिक प्रगति र जीवनस्तर प्रवर्द्धन गर्न दृढ संकल्प गरेकोले,

पिही भ्या : संयुक्त राष्ट्रसंघको मुन्छीतना चोउ भोको मून्छीया मूरीकौं मुगाउ अधिकारको मुन्छीया मान मुतिको मुगा बाबात्व मामात्वया हरीउ अधिकार तिउ व योकुउ, यो थिग्या, थु थ्याको थुथ्या, जे वालागिता अइखैमा

सदस्य राष्ट्रहरुले संयुक्त राष्ट्रसंघसँगको सहयोगमा मानव अधिकारहरु र मौलिक स्वतन्त्रता प्राप्त गरी विश्वव्यापी सम्मान, पालना र प्रवर्द्धन गर्न प्रतिज्ञा गरेकाले, र यि अधिकार र स्वतन्त्रता पुर्ण प्राप्तीका लागि समान समझदारी हुनु महत्वुपुर्ण भएकोले,

पिही भ्या : देश देशना सयूक्त राष्ट्रिसंघ या जे काना मुन्छीया अधिकार व, थूदु थ्या संसारभरीउ थु मानको चइना अइउ व उ अधिकार थुथु थ्या क्याना मिलेजुना मुअइका मुगा

महासभाले सबै जनताहरु र सबै राष्ट्रहरुले हासिल गर्ने एक साझा मापदण्डको रुपमा यस मानव अधिकारको विश्वव्यापी घोषणापत्र घोषणा गर्दछ र यस उद्देश्यका लागि प्रत्येक व्यक्ति र समाजका प्रत्येक अंगले यस घोषणापत्रलाई निरन्तर ध्यानमा राखी शिक्षण र शिक्षाको माध्यमबाट यी अधिकार र स्वतन्त्रताहरु प्रति सम्मान प्रवर्द्धन गर्न, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा, सदस्य राष्ट्रका जनताहरु बीच, उनीहरुको क्षेत्र र क्षेत्राधिकार अर्न्तगत ति अधिकारहरुको सम्मान र पालना गर्न प्रयत्न रहने विश्वास लिएको छ ।

पिही भ्या : धाउसभा ना फुकौं मुन्छीतयाता व देशना काउ फुक्याता माउ ख व मुन्छीया अधिकार संसारभरीउया घोषणा भो को ह्योउ दु । उ ख क्याता थूथू कानौ थु थ्याया घोषणा भो सना आखो वइना अइना उ अधिकार थुथु थ्याको बालाका ताना थु देश व प्याह्या देशया थ्या थिमा थिमा देशया मुन्छी, थ्या, अधिकार थ्याउ हुउ अधिकार माने हेना चइऊ खैदु ।

धारा १ (अइन ठिमा)

सबै व्यक्तिहरु प्रतिष्ठा र अधिकारको आधारमा जन्मजात स्वतन्त्र र समान हुन्छन् । उनीहरु बुद्धि र विवेक लिएर आएका हुन्छन् र एक अर्काप्रति भातृत्वको व्यबहार गरिनुपर्छ ।

पिही भ्या : फकौ मुन्छीतया मानव अधिकार थ्या बुजात थुथु थ्या मान दौउदु । उसीनऔं थु अकिल काना यउथुदु । छिरी थुथु दाजु मन्जाया थिङया मिलेजुना चइमाउ छु ।

धारा २ अइन मिस्मा

जाति, वर्ण, लिंग, भाषा, धर्म, राजनैतिक वा अन्य विचारधार, राष्ट्रिय वा सामाजिक उत्पत्ति, सम्पति, जन्म वा अन्य कुनै हैसियत जस्ता कुनै पनि आधारमा कुनै पनि किसिमको भेदभाव विना प्रत्येक व्यक्तिलाई यस घोषणापत्रमा उल्लेखित अधिकार र स्वतन्त्रताहरुको अधिकार हुनेछ । यसका अतिरिक्त राजनितिक, क्षेत्राधिकार या अन्यत्र देश वा क्षेत्रसँग सम्बन्धीत व्यक्ति, कुनै पनि स्वतन्त्र, संरक्षित, स्वशासन रहित वा बाह्य सत्ताद्धारा शासित देश भन्ने जस्ता कुनै पनि आधारमा भेदभाव गरिने छैन ।

पिही भ्या -जाति, वर्ण, लिङ्ग, भ्या धर्म राजनिति वा मेउ विचारना राष्ट्रिय वा समाज दिगु भा अंश जन्म चुन, खना, सन्यातौ, सुनुनौ चिचा, ढावा, हेला हेपे हेमुख फुक्यातौ हरीउ अधिकार छु । राजनिति थ्या व मेउ देश या मुन्छी थूथू अधिकार, प्याह्याँउ देशया मुन्छी हेना हेपे हे मुखं ।

धारा ३ अइन सोमा

प्रत्येक व्यक्तिलाई जीवन स्वतन्त्रता र सुरक्षाको अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौं मिन्छी याता मनचैउ थुथुन्यता अधिकार दु

धारा ४ अइन पिमा

कसैलाई बधुवा वा दास बनाई राखिने छैन । कुनै पनि किसिमको दायित्व र दास व्यापारलाई पूर्णरुपमा निषेध गरिएको छ ।

पिही भ्या -सुन्यातौ चे दिगी मुखं इरौं जे दिगाना, तातिउ, मिउ ख सुनानौ ये मुखं

धारा ५ अइन ङोमा

कुनै पनि व्यक्तिलाई शारीरिक यातना दिईने वा क्रुर, अमानवीय वा अपमानजनक व्यवहार वा सजाय गरिने छैन ।

पिही भ्या -सुनु मुन्छीयाता ख द्माउ, चिउ, खेउ बाम्लाउ जे हे मुखं

धारा ६ अइन खुमा

सर्वत्र कानूनको दृष्टिमा प्रत्येक व्यक्तिलाई व्यक्तिको, रुपमा मान्यता पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुक्याथौं कानुनया ङ्हर्खे ठिसा, ठिसा पिल्न्या थु अधिकार दु ।

धारा ७ अइन ङ्यामा

सबै व्यक्तिहरु बिना भेदभाव कानूनको दृष्टिमा समान हुनेछन् र कानुनका आधारमा सबैलाई समान व्यवहार गरिनेछ । सबै व्यक्तिहरुलाई यस घोषणापत्रको उल्लंघन वा अन्य कुनै पनि प्रकारको

भेदभाव वा कुनै किसिमको भेदभावका लागि उत्तेजित गर्ने विरुद्ध कानूनको समान संरक्षण पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौं मुन्छीतयाता हेला मिहेना बराबर स्वेउ माउ दु । फुकौं मुन्छीत्वना कानूनको चोउ ख माने मिहेना खेउ च्याचा ढावा हेना हेला हयउरी सीकी कानुनना भ्रुङीखौं ।

धारा ८ अइन चेमा

प्रत्येक व्यक्तिलाई संविधान वा कानूनद्धारा प्रद्धत मौलिक अधिकराहरुको उल्लघंन गर्ने कार्यहरु विरुद्ध सक्षम न्यायलयबाट प्रभावकारी उपचार पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -मुन्छी मुन्छीत्वयता कानुनको दुउ थु अधिकार कानुन माने मिहेना जे माजिउ, जे यो काता अड्डाको उजुर तिखौं ।

धारा ९ अइन गुमा

कसैलाई पनि स्वेच्छाचारी ढंगले गिरफ्तार गरिने, नजरबन्दमा राखिने वा देश निकाला गरिने छैन ।

पिही भ्या -सुन्यातौ ख थोथो थ्या भ्रुइउ, कुइउ, देश ना लिछैमुखं ।

धारा १० अइन जिमा

प्रत्येक व्यक्तिलाई निज उपर लगाइएको फौजदारी अभियोग वा निजको अधिकार र दायित्वको निरुपण गर्दा स्वतन्त्र र सक्षम न्यायलयमा समानढंगले निष्पक्ष र सार्वजनिक सुनुवार गर्न पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौ मन्छीत्वयाता फौजदारी मुदाको थुनौ अड्डाको अइना फक्याउ डहर्खे केऊ हेउ अधिकार दु ।

धारा ११ अइन जिन्छीमा

१) दण्डनीय कसूरको अभियोग लागेको प्रत्येक व्यक्तिलाई सार्वजनिक सुनुवाईमा आफ्नो प्रतिरक्षाको निम्ती आवश्यक प्रमाणहरु पेश गर्न र कानून बमोजिम दोषि प्रमाणित नभएसम्म निर्दोष हुने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -चुनु मुदा परेजुकाना दसी प्रमाण मुरातिल्या हिस् दोषी हेना कुइ मुखं

२) कुनै व्यक्तिलाई कार्य गर्दाको बखत राष्ट्रिय वा अन्तराष्ट्रिय कानूनको दण्डनिय कसुर नठहरेको कार्यलाई त्यस्ता कार्य गर्ने कुनै पनि व्यक्तिलाई दण्डनिय कसुरको दोषि प्रमाणित गरी सजाय गरिने छैन र सो दण्डनीय कसूर गर्दा बखत लागु गरिएको सजाय भन्दा बढी सजाय पनि गरिने छैन ।

पिही भ्या -सुन मुन्छीयाता जे यो बखतको ढह्याउ पिहाउ कानुनना दोषी माजुतिल्या कुइ मुख दोषी जऔं सिकि कानूनको ठहरे हेकु जु कूइखौं, योकु, कुइमुखं

धारा १२ अइन जिनीस्मा

कुनै पनि व्यक्तिको गोपनियता, परिवार, घर वा पत्र व्यवहार स्वेच्छाचारी वा गैर कानूनी हस्तक्षेप गरिने छैन र निजको प्रतिष्ठा तथा ख्यातीमा पनि गैरकानुनी आक्रमण गरिने छैन । प्रत्येक व्यक्तिलाई त्यस्तो हस्तक्षेप वा आक्रमण विरुद्ध कानूनद्धारा संरक्षण पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -सुनु मुन्छीया सुल्कीउ ख, छय जहानको थु इच्छा ना कानुनको मुरु खव चुनुहे मुखं । हिरे हयरीसिकी अड्डाको नालिस विइउ अधिकार दुं ।

धारा १३ अइन जिसोमा

१) प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो देशको सीमाना भित्र आवतजावत गर्ने तथा बसोबास गर्न पाउने स्वतन्त्रताको अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौ मुन्छीयाता थु देशया ढहा लिराकरा जुइउ छे दइना, चइउ खऔं ।

२) प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो देश या अन्य कुनै पनि देश छोड्न पाउने र आफ्नो देश फर्कन पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -सुनु मुन्छीयाता थु देश तुरातिउ व, थु देश लिपुली लाइउ अधिकार दु ।

धारा १४ अइन जिपिमा

१) प्रत्येक व्यक्तिलाई अत्याचार र उत्पीडनबाट बच्न कुनै पनि देशमा आश्रय लिन पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौं मुन्छीयाता अन्याचार जौ सिकी मेउ देशको अइना चनीउ अधिकार दु ।

२) गैर- राजनितिक अपराधहरु वा संयुक्त राष्ट्रसंघका उद्देश्य र सिद्धान्तहरु विरुद्धका कार्यहरुबाट वास्तविक रुपमा उत्पन्न मुद्दाहरुमा भने यो अधिकारको उपभोग गर्न सकिने छैन ।

पिही भ्या -माजिउ राजनिती अपराध व सयूक्त राष्ट्र संघया जे ख ना जूउ मुदाको थू अधिकार हेउ मुखं

धारा १५ अइन जिङोमा

१) प्रत्येक व्यक्तिलाई राष्ट्रियताको अधिकर हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौ मिन्छीतया ता राष्ट्रि अधिकार दु,

२) कुनै पनि व्यक्तिलाई स्वेच्छाचारी ढंगले निजको राष्ट्रियताबाट बञ्चित गरिने छैन, भने कुनै पनि व्यक्तिलाई राष्ट्रियता परिवर्तन गर्न पाउने अधिकारबाट पनि बञ्चित गरिने छैन ।

पिही भ्या -सुनु मुन्छीयाता थू राष्ट्रियताको रोकेहेना तातीमुख, मेउ राष्ट्रियता हिलीना ख अइखौ ।

धारा १६ अइन जिखुमा

१) उमेर पुगेका पुरुष तथा महिलालाई जाति, राष्ट्रियता वा धर्मको बन्देज विना विवाह गरी परिवार बसाउने अधिकार हुनेछ । उनीहरुलाई विवाह गर्दाका बखत, बैवाहिक सम्बन्ध रहँदाका बखत र विवाह विच्छेदका बखत समान अधिकारहरु प्राप्त हुनेछ ।

पिही भ्या -उमेर गाउ वाब्चा माम्चा काना, जात, राष्ट्रियता, धर्म मिहेना विह्या हेना चइखौं तुराटीउ खौं अधिकार दु

२) वर र बधु दुवैको स्वतन्त्र तथा पूर्ण मन्जुरीमा मात्र विवाह सम्पन्न गरिने छ ।

पिही भ्या -वाब्चा माम्चा थूथू योचाना जु विह्या हे खउ दु ।

३) परिवार समाजको प्राकृतिक तथा आधारभूत इकाई हो । त्यसकारण परिवारले समाज तथा राष्ट्रबाट संरक्षण पाउने अधिकार राख्दछ ।

पिही भ्या -छि जाहान व थ्या थिवौ खिउ । हुना छि परीवार व थ्या थाता राष्ट्रना स्वेउ मा अधिकार दु ।

धारा १७ अइन जिन्यहामा

१) प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो व्यक्तिगतका सबै अन्य व्यक्तिहरुसँगको संलग्नतामा सम्पत्ति राख्ने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -पुकौ मुन्छीतयाता थूथू धेवा तालिउ व थिन्छुउ चइना सम्पति ताती खौ

२) कुनै पनि व्यक्तिलाई स्वेच्छाचारी ढंगले निजको सम्पत्तिबाट बन्चित गरिनेछैन ।

पिही भ्या -सुन्याता ख थूदुउ भा सम्पति सुनानुख निउ माविं मुखं ।

धारा १८ अइन जिचेना

प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो विचार राख्ने, विवेक प्रयोग गर्ने तथा धर्मको स्वतन्त्रताको अधिकार हुनेछ । यस अर्न्तगत उस्ले आफुले रोजेको धर्म वा आस्था परिवर्तन गर्ने स्वतन्त्रता, व्यक्तिगत रुपमा वा अरुसँग मिलेर, सार्वजनिक वा निजी रुपमा पूजाआजा गर्ने स्वतन्त्रताको आथै, आफ्नो धर्म मान्ने, आफ्नो धर्म सिकाउने, आस्था प्रकट गर्ने, पुजाआजा गर्न पाउने स्वतन्त्रताहरु आदि पर्दछन् ।

पिही भ्या -फुकौ गन्छी तयाता थू ख तिउ हेउ, धर्म मानेहेउ मानेमिहेउ थूथू अधिकार दु थूता थोउ धर्म केइउ, हेउ दु थुउ,द्यो पुजा हेउ, अधिकार दु ।

धारा १९ अइन जिगुमा

प्रत्येक व्यक्तिलाई विचार र अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताको अधिकार हुनेछ । यस अधिकार अर्न्तगत बिना हस्ताक्षेप आफ्ना विचारहरु राख्न पाउने स्वतन्त्रता, सीमानाको बन्देज विना कुने पनि माध्यम मार्फत सूचना र विचारहरु प्राप्त गर्ने, खोज्ने तथा प्रसार गर्ने स्वतन्त्रता समेत पर्दछन् ।

पिही भ्या -फुकौ मुन्छीतयाता थू ख तिउ खौ, सुनानौ रोके हे मुखं, ङह्याथु ख, ङह्याउनौ ख ङिउ, ख तिउ, ख हेउ दु ।

धारा २० अइन निमा

१) प्रत्येक व्यक्तिलाई शान्तिपूर्वक सभा गर्ने र संगठन खोल्ने स्वतन्त्रताको अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फूकौं मुन्छीतयाता काता माजिका सभा गुट दिगी खौं ।

२) कुनै पनि व्यक्तिलाई कुनै पनि संगठनमा संलग्न हुन बाध्य गराउन सकिने छैन ।

पिही भ्या -सुनु मुन्छीयाता गुटको चइउ, मुचउ को सुनानु कर हे मुख

धारा २१ अइन निछिमा

१) प्रत्येक व्यक्तिलाई प्रत्यक्ष वा स्वतन्त्र रुपले छानिएका प्रतिनिधिहरु मार्फत आफ्नो देशको सरकारमा भाग लिन पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौ मुन्छीतयाता चुनावको कुनेहेउ व छाने हेउ मुन्छी त जु सरकारको अइखौं दु

२) प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो देशको सार्वजनिक सेवा समान पहुँच पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौ फुकौ मुन्छी तयाता देसया नोकरी हेउ हरी अधिकार दु ।

३) सरकारको शासन गर्ने आधार जनताको इच्छा हुनेछ । यस्तो ईच्छा आवाधिक र निष्पक्ष मतदानद्धारा अभिव्यक्त गरिनेछ र त्यस्तो निर्वाचन गोप्य मतदान वा अन्य त्यस्तै प्रकारको स्वतन्त्र मतदान प्रणालीद्धारा गरिनेछ ।

पिही भ्या -देशया मुन्छीतया इच्छा जुगु सरकारना जे सइखौं हुना भोट ताना छानेहेउ ख, सुल्काना भोट टिउ, व प्याहानौ छाने हेउ दु ।

धारा २२ अइन निन्मा

सामाजको सदस्यको हैसियतमा प्रत्येक व्यक्तीलाई सामाजिक सुरक्षाको अधिकार हुनेछ, साथै प्रत्येक व्यक्तिलाई राज्यको राष्ट्रिय प्रयत्न वा अन्तराष्ट्रिय सहयोग मार्फत तथा प्रत्येक देशको स्रोत र साधन अनुसार निजको प्रतिष्ठा र स्वतन्त्र व्यक्तीत्वको विकासको लागि अपरिहार्य आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकारहरु उपभोग गर्ने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -समाजया मुन्छीत्व जुना समाज या सुरक्षा अधिकार दु, फुकौं मुच्छीतयाता सिहा ठह्या दुउ सामानत दिगाना थू विकास हेउ ढेवा कमाइ हेउ, समाज चलेउ जे एना निखौं अधिकार दु ।

धारा २३ अइन निसोमा

१) प्रत्येक व्यक्तीलाई काम गर्ने, स्वेच्छाले रोजगारी रोज्ने र काम गर्नको लागि उचित र अनुकुल परिस्थतिको सृजना र वेरोजगारी उपर संरक्षण प्राप्त गर्ने अधिकर हुनेछ ।

पिही भ्या -मुन्छीतयाता थू थू जे सइना निउ खौंसुख जे मुरुकाता देशना स्वेउमा अधिकार दु ।

२) प्रत्येक व्यक्तिलाई कुनै पनि भेदभाव विना समान कामको लागि समान पारिश्रमिक पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौं मुन्छीतयाता चिचा ढावा मिहेना हरी जे स्वेउ हरीहरीउ ढेवा क्याउ अधिकार दु ।

३) काम गर्ने प्रत्येक व्यक्ती र निजको परिवारको लागि मानवीय प्रतिष्ठा अनुरुप जीविकाको बन्दोबस्तको लागि उचित र अनुकुल पारिश्रमिक पाउने र आवश्यक भए सामाजिक संरक्षणद्धारा तथा अन्य उपायहरुद्धारा त्यसमा भरथेगको अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -जे सइना न्यू काता फूक्यातौ जे सइउ बन्दवस्ती हेना हरीउ हरीउ ज्याला क्याउ मेउ चुनु मुरा सिकी हु मुन्छीयाता स्वेउ अधिकार दु ।

४) प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो हितको रक्षाको लागि ट्रेड युनियन खोल्ने र त्यसमा सम्मीलित हुन पाउने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौ मुन्छीतयाता थू जे बाँलागीता गुट दिगीखौ, अइखौं अधिकार दु ।

धारा २४ अइन निपिमा

प्रत्येक व्यक्तीलाई मुनासिव कार्य समय सीमा र वेतन सहितको आवधिक विदा सहित विश्राम र फुर्सतको अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फूकौं मुन्छीतयाता जे सइउ समयको वाहेक छय, चइउ, आराम निउ अधिकार दु ।

धारा २५ अइन निङोमा

१) प्रत्येक व्यक्तीलाई उसको र उसको परिवारको स्वास्थ्य र कल्याणको लागि खाद्यान्न, कपडा, आवास तथा औषधी उपचारको सुविधाहरु र आवश्यकता अनुसारको सामाजिक सेवाहरु सहित स्तरयुक्त जीवन यापन गर्ने अधिकार हुनेछ । साथै बेरोजगारी, बिरामी, असमर्थता, विधवा, बुढेसकाल वा निजको कारबाहिर अन्य परिस्थितिमा साधन र स्रोतको आभावमा जीविकोपार्जनमा समस्या भएमा सुरक्षाको अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फूकौ फुकौ मुन्छीया जहान या लागिको निउ, पइउ, छे दइउ असा स्वेउ माउ व टोलको जे सइविउ व वालाया चइउ, अधिकार दु, जे मुरुकारी, विरामी, जे सइमुफुकारी, कौं सिउकारी, जे कारी मेउ कारणना चुनु मुरुकारी सरकारना स्वेमाउ अधिकार दु ।

२) आमा र शिशुहरुलाई विशेष हेरचाह र सहायता प्राप्त गर्ने अधिकार हुनेछ । वैवाहिक सम्वन्ध भई वा नभई जन्मेक सबै बालबालिकाहरुलाई समान सामाजिक संरक्षण उपभोग गर्ने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -माम्ह चिचाकारी वालाया स्वेउमा दु । विह्या हेना दु विह्या मिहेना टु चाचीरी ख समाज को हरीउ अधिकार दु ।

धारा २६ अइन निखुमा

१) प्रत्येक व्यक्तिलाई शिक्षाको अधिकार हुनेछ । कम्तीमा पनि प्रारम्भीक र आधारभूत शिक्षा निःशुल्क हुनेछ । प्रारम्भीक शिक्षा अनिवार्य हुनेछ । प्रविधि र व्यवसायिक शिक्षा सबैलाई सुलभ हुनेछ र उच्च शिक्षा योग्यताको आधारमा सबैलाई समान रुपले उपलब्ध हुनेछ ।

पिही भ्या -फूकानौ भो वइउ अधिकार दु । शुरुको जिमा कक्षा तिल्या ढेवा मालेका बइखौं जे सइना निउ पत्या आखो खइरवौ । ढिन्या कक्षाको आखो बाल्याका वउ काता हरीहरी भोबइ दु ।

२) शिक्षा, मानवीय व्यक्तित्वको पूर्ण विकास र मानवअधिकार तथा मौलिक स्वतन्त्रताको सम्मानलाई सुदृढ गर्ने तर्फ निर्देशित हुनेछ । शिक्षाले सबै राष्ट्र, जाति र धार्मिक समूहहरुबीच समझदारी, सहिष्णुता र मित्रताको प्रवर्द्धन गर्ने र संयुक्त राष्ट्रिसंघको शान्ती कायम गर्ने प्रयत्नहरुलाई अघि बढाउन सहयोग गर्नेछ ।

पिही भ्या -आखो मुन्छीत्या विकास जुइता मुरीका मुगाउ ख ख्यु थूथू जेना अइउ ख दु । हना राष्ट्रना छिरी फुकौन कारीया पासा, पासाया सम्बन्ध बालागीगुराष्ट्रसंघना शान्ति हेउ ख खिउ ।

३) आफ्नो सन्ततिलाई दिइने शिक्षा रोज्ने प्राथमिक अधिकार आमा बाबुलाई हुनेछ ।

पिही भ्या -थू पुरजायाता आखो बडीउ स्वेउ खना म्याउ जे का ।

धारा २७ अइन निन्ह्यामा

१) प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो समूदायको सांस्कृतिक जिवनमा स्वतन्त्र पुर्वक सहभागी हुने, कला उपयोग गर्ने र वैज्ञानिक प्रगति तथा यस्को उपयोगको फाइदाहरु उपभोग गर्ने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौं फुकौं मुन्छीत्याता थू जातया थूथू किसीमना पुनि या चलेहेखौं । न्हुलीउ हुलीउ जे सइना फाइदा क्याउ अधिकार दु ।

२) प्रत्येक व्यक्तिलाई उसले रचना वा सिर्जना गरेको कुनै पनि बैज्ञानिक, साहित्यीक वा कलात्मक कृतिबाट प्रापत भएको नैतिक र भौतिक लाभहरुको संरक्षण गर्ने अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौं मन्छीना दिगुउ बैज्ञानिक साहित्य थू लाना दिगुउ चिज या नैतिक, भौतिक फाइदा क्याउ तातीउ अधिकार दु ।

धारा २८ अइन निचेमा

प्रत्येक व्यक्तिलाई यस घोषणापत्र उल्लेख गरिएका अधिकार र स्वतन्त्रताहरु पूर्ण रुपले प्राप्त गर्न सकिने सामाजिक र अन्तराष्ट्रिय व्यवस्थाको अधिकार हुनेछ ।

पिही भ्या -फुकौं मुन्छीतयाता भोको चोउ अधिकार थूथूना क्याउ थू थ्याको क्याउ प्याहा कानूनको ख अधिकार दु ।

धारा २९ अइन निगुमा

१) प्रत्येक व्यक्तीलाई आफ्नो समाज प्रति दायित्व हुनेछ । त्यस्तो समाजमा बसेर मात्र व्यक्तिको स्वतन्त्रता र पूर्ण व्यक्तित्व विकासको सम्भावना हुन्छ ।

पिही भ्या -फूक्यातो थू थ्या स्वेउ जिम्मा दु । हिरऔ समाजकोजु थूथू मुन्छीत्या वालानाथाउ खैदु ।

२) आफ्नो अधिकार र स्वतन्त्रताको उपभोग गर्दा प्रत्येक व्यक्तिले अरुको अधिकार र स्वतन्त्रताको आदर गर्नु पर्दछ र प्रजातान्त्रीक समाजको नैतिकता, सार्वजनिक व्यवस्था र सर्वसाधारणको कल्याणको लागि चाहिने उचित आवश्यकताहरु हासिल गर्दा कानूनद्वारा निर्धारित सीमा भित्र रहनु पर्नेछ ।

पिही भ्या -थू अधिकार व थूथू जे सइउ भा कारीया अधिकार ख स्वेमा, प्रजातान्त्रीक समाजको चलेजु ख, फुक्याउता बालबाउ व माउ ख क्यामा कानुन दह चइना सइमा

३) यी अधिकार र स्वतन्त्रताहरु संयुक्त राष्ट्रसंघको सिद्धान्त र उद्देश्यहरु विपरीत हुने गरी कुने पनि हालतमा उपभोग गर्न पाईने छैन ।

पिही भ्या -उ अधिकार संयुक्त राष्टङसंघ या सिद्धान्त व उद्देश्यया उल्टो चुनु जे सइमुख ।

धारा ३० (अइन सुइमा)

कुनै राष्ट्र, वर्ग वा व्यक्तिले यस घोषणापत्रमा उल्लेख गरिएका अधिकार र स्वतन्त्रताहरुलाई कुठाराघात गर्ने उद्देश्यले वा त्यस्तो किसिमले काम गर्न सक्ने गरी वा काम गर्ने गरी यस घोषणापत्रमा उल्लेख गरिएका अधिकार र स्वतन्त्रताहरुलाई व्याख्य गर्न सकिने छैन ।

पिही भ्या -सुनु देशया जात व मुन्छीना उ भोको चोउ ख मुरीका हिरौ जे सवइखइया चोउ अधिकार या ता म्येउ म्येउ ख दिगी मुखं ।

(१० डिसेम्बर १९४८ मा संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाद्वारा पारित ।)

....

मुकुन्द बहादुर पहरी

अध्यक्ष

नेपाल पहरी विकास संघ केन्द्रिय कार्य समिति

काठमाडौं, कोटेश्वर

मिति : २०७२।०५।०३